

PRIMAR LA FEINA, NO LA RIQUESA

Per posar fi a la crisi de desigualtat, hem de construir una economia per als treballadors, no per als rics i poderosos.

www.oxfam.org

IGUALES | **OXFAM**

L'any passat es va produir el major augment de la història en el nombre de persones les fortunes dels quals superen els mil milions de dòlars, amb un nou mil milionari cada dos dies. En 12 mesos, la riquesa d'aquesta elit ha augmentat en 762.000 milions de dòlars. Aquest increment podria haver acabat amb la pobresa extrema al món fins a set vegades. El 82% de la riquesa generada durant l'últim any va anar a parar a mans de l'1% més ric, mentre que la riquesa del 50% més pobre no va augmentar gens ni mica.

La riquesa extrema d'uns pocs s'erigeix sobre el treball perillós i mal remunerat d'una majoria. Mentre les dones ocupen majoritàriament els llocs de treball més precaris, pràcticament tots els súper rics són homes. Els governs han d'afavorir la creació d'una societat més igualitària a força de donar prioritat als treballadors i als petits productors agraris en comptes dels més rics i poderosos.

Aquest informe està dedicat a les persones de tot el món que lluiten contra la desigualtat i les injustícies, sovint posant-se en perill a si mateixes, en resposta enfront la creixent repressió en gairebé tots els països.

© Oxfam Internacional, gener de 2018

Aquest document ha estat escrit per Diego Alejo Vázquez Pimentel, Iñigo Macías Aymar i Max Lawson. Oxfam agraeix la col·laboració de Deborah Hardoon, Alex Maitland, Nick Bryer, Milena Dovalí, Erinch Sahan, Franziska Mager, Rowan Harvey, Francesca Rhodes, Diana Sarosi i Helen Bunting en la seva elaboració. Els autors expressen el seu agraïment a una sèrie d'experts i expertes que van proporcionar la seva assistència: Christoph Lakner, Branko Milanovic, Brina Seidel, Jason Hickel, Danny Dorling, Jessica Woodroffe, Abigail Hunt, Alison Tate, Gemma Freedman, Maura Leary, Kate Pickett, Isabel Ortiz, Mike Savage, Gabriel Zucman, Jonathan Ostry, Lucas Chancel, Patrick Belser, Ana Ines Abelenda, Paul Segal i Chris Hoy. Forma part d'una sèrie de documents dirigits a contribuir al debat públic sobre polítiques humanitàries i de desenvolupament.

Per a més informació sobre els temes tractats en aquest document, poseu-vos en contacte amb advocacy@oxfaminternational.org

Aquesta publicació està subjecta a copyright però el text pot ser utilitzat lliurement per la incidència política i campanyes, així com en l'àmbit de l'educació i de la investigació, sempre que s'indiqui la font de forma completa. El titular dels drets d'autor sol·licita que qualsevol ús de la seva obra li sigui comunicat amb l'objecte d'avaluar el seu impacte. La reproducció del text en altres circumstàncies, o el seu ús en altres publicacions, així com en traduccions o adaptacions, es pot fer després d'haver obtingut permís i pot requerir el pagament d'una taxa. Ha de posar-se en contacte amb policyandpractice@oxfam.org

La informació en aquesta publicació és correcta en el moment de enviar-se a impremta.

Publicat per Oxfam GB per Oxfam Internacional amb l'ISBN 978-1-78748-141-1 al gener de 2018.

DOI: 10.21201 / 2017.1350 Oxfam GB, Oxfam House, John Smith Drive, Cowley, Oxford, OX4 2JY, UK.

Traduït de l'anglès per Teresa Caveró i revisat per Carmen Suárez-Plans, Iñigo Macías Aymar i Alberto Sanz Martins.

Foto de portada: Joves treballadores en una fàbrica tèxtil a Bangla Desh. Crèdit de la fotografia: Jonathan Silvers / Saybrook Productions

OXFAM

Oxfam és una confederació internacional de 20 organitzacions que treballen juntes en més de 90 països, com a part d'un moviment global a favor del canvi, per construir un futur lliure de la injustícia que suposa la pobresa. Per a més informació, escriviu a qualsevol de les organitzacions o visita la web www.oxfam.org

Oxfam Alemanya (www.oxfam.de)
Oxfam Amèrica (www.oxfamamerica.org)
Oxfam Austràlia (www.oxfam.org.au)
Oxfam-en-Bèlgica (www.oxfamsol.be)
Oxfam Brasil (www.oxfam.org.br)
Oxfam Canadà (www.oxfam.ca)
Oxfam França (www.oxfamfrance.org)
Oxfam GB (www.oxfam.org.uk)
Oxfam Hong Kong (www.oxfam.org.hk)
Oxfam IBIS (Dinamarca) (<http://oxfamibis.dk/>)

Oxfam Índia (www.oxfamindia.org)
Oxfam Intermón (Espanya) (www.oxfamintermon.org)
Oxfam Irlanda (www.oxfamireland.org)
Oxfam Itàlia (www.oxfamitalia.org)
Oxfam Japó (www.oxfam.jp)
Oxfam Mèxic (www.oxfammexico.org)
Oxfam New Zealand (www.oxfam.org.nz)
Oxfam Novib (Països Baixos) (www.oxfamnovib.nl)
Oxfam Quebec (www.oxfam.qc.ca)
Oxfam Sud-àfrica (www.oxfam.org.za)

PREFACI

La campanya d'Oxfam i la crida a l'acció arriben en el moment adequat, perquè la crisi de desigualtat és una realitat. Com indica aquest informe, en molts països la desigualtat salarial ha augmentat i el pes dels ingressos pel treball en el PIB ha disminuït perquè els beneficis han augmentat amb major celeritat que els salaris. Mentre que els ingressos de l'1% més ric han augmentat considerablement, moltes altres persones no han rebut res dels beneficis de l'avanç econòmic. Fins i tot en països emergents amb un ràpid creixement econòmic, molts treballadors, inclòs un percentatge molt ampli de dones, continuen atrapats en la pobresa amb salaris molt baixos.

L'enquesta realitzada per Oxfam per a aquest estudi confirma que la majoria de les persones vol viure en societats molt més equitatives. Com a reflex d'aquest desig, la reducció de la desigualtat s'ha convertit en un dels temes prioritaris en l'agenda de les institucions internacionals i dels líders polítics. Mostra d'això són els Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides, on l'objectiu 10 estableix "reduir la desigualtat en i entre els països", i l'objectiu 8 fa una crida a fomentar un creixement econòmic inclusiu, a aconseguir la plena ocupació i a aconseguir treballs decents per a tothom.

– Guy Ryder, director general de l'Organització Internacional del Treball (OIT)

RESSENYES

Cap altre grup al món ha contribuït més que Oxfam a treure a la llum la coexistència de la riquesa i la pobresa extrema, ni a identificar les mesures necessàries per a promoure la justícia social i disminuir la desigualtat d'ingressos i de riquesa. El món sencer ha signat els Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'objectiu 10 demana a totes les nacions "reduir la desigualtat en i entre els països". El nou informe d'Oxfam és una lectura obligada per a complir aquest objectiu, i desborda de noves idees i enfocaments. Atraurà atenció i generarà polèmica, tal com es mereix el problema que aborda. En ocasions, els súper rics acusen Oxfam i altres actors de "provocar una guerra de classes", però la veritat és que, en moltes societats, inclosa la nord-americana, a la qual pertanyo, molts súper rics han declarat la guerra als pobres. Cal reequilibrar la situació amb urgència, defensar els drets de les persones pobres i reconstruir unes societats justes que cobreixin les necessitats de tota la població, tal com estableixen els objectius mundialment acordats.

– Jeffrey D. Sachs, professor de la Universitat de Columbia i Director de la Xarxa de Solucions de les Nacions Unides per al Desenvolupament Sostenible

La recepta per reduir la desigualtat que experimenten les famílies treballadores i garantir ocupació decent és senzilla: un salari mínim que permeti viure dignament, protecció social i empreses que respectin els drets humans i laborals. La llibertat d'associació i els drets de negociació col·lectiva són les palanques necessàries. Els treballadors i treballadores necessiten sumar les seves veus per fer-se sentir amb una gran veu col·lectiva. Els governs han d'actuar. Les empreses han d'assumir les seves responsabilitats. Oxfam té raó: l'economia mundial s'enfonsarà amb tants multimilionaris. Una economia per a les persones treballadores, no per als súper rics, posarà fi a la crisi de desigualtat.

– Sharan Burrow, secretària general de la Confederació Sindical Internacional

A causa de l'elevada i creixent desigualtat en els països, l'1% més ric del món ha acaparat des del 1980 el doble de beneficis del creixement econòmic que el 50% més pobre. La riquesa arriba a nivells astronòmics i es referma en el més alt. L'estudi d'Oxfam, que descriu aquestes preocupants tendències, és de lectura obligada. Ha arribat el moment de "Primar la feina, no la riquesa".

- Gabriel Zucman, Universitat de Califòrnia, Berkeley

Aquest informe confirma el que les persones treballadores saben des de fa anys: la major part dels beneficis de la globalització està reservada a una petita elit que es considera a si mateixa intocable. Els mites del model de globalització actual s'estan enfonsant com si fos un castell de cartes, i amb ells cau també la credibilitat dels seus defensors i la confiança en les institucions. L'evasió i l'elusió fiscal sense embuts, les privatitzacions, les retallades en els serveis i dècades amb els salaris congelats no són producte de l'atzar. Cal prendre mesures urgents i radicals per invertir en serveis públics universals, generar treball decent i redistribuir la riquesa. L'alternativa és que continuï la proliferació dels populismes, el racisme i l'amenaça de l'extrema dreta. Estem sobre avís.

– Rosa Pavanelli, Secretària General, Internacional de Serveis Públics (PSI)

L'informe "Primar la feina, no la riquesa" demostra que les persones treballadores necessiten els sindicats i la negociació col·lectiva més que mai. Calen salaris que permetin viure amb dignitat. Però, la cobdícia descontrolada de les grans empreses està accelerant la desigualtat i la inseguretat. Una negociació col·lectiva més àmplia podria reequilibrar l'economia mundial en benefici de tots, no només de l'1%. És hora que els governs passin a l'acció.

– Frances O'Grady, Secretària General del Congrés de Sindicats Britànics (TUC)

Oxfam ha canviat la percepció que té el món sobre la desigualtat. Ha arribat el moment de deixar de parlar a Davos i començar a treballar per generar aquesta major equitat que tants milions de persones demanen.

– Danny Dorling, Universitat d'Oxford

Oxfam torna a produir una recerca excel·lent sobre la crisi de desigualtat mundial. El seu missatge és clar: tenim una economia que funciona per als interessos de l'1%. Si volem curar el nostre món inestable i fracturat, ens cal canviar el rumb i fer-ho ja.

– Jason Hickel, Goldsmiths, Universitat de Londres

RESUM

El 2016, el grup Inditex, al qual pertany la cadena de botigues de moda Zara, va repartir dividends per valor de prop de 1 300 milions d'euros al quart home més ric del món, Amancio Ortega.¹ Stefan Persson, fill del fundador de H&M² i que ocupa el lloc 43 en la llista Forbes de les persones més riques del món, va rebre 658 milions d'euros en concepte de dividends l'any passat.³

Anju viu a Bangladesh i treballa confeccionant roba per a l'exportació. Acostuma a treballar 12 hores al dia fins molt tard. Sovint ha de saltar-se àpats perquè no ha aconseguit prou diners. Guanya poc més de 900 dòlars a l'any.⁴

L'any passat, el nombre de persones les fortunes del quals superen els mil milions va aconseguir el seu màxim històric, amb un nou mil-milionari cada dos dies. En aquest moment hi ha 2.043 mil-milionaris (en dòlars) a tot el món, dels quals nou de cada deu són homes.⁵ La riquesa d'aquests mil-milionaris també va experimentar un enorme creixement, prou com per poder acabar amb l'extrema pobresa al món fins a set vegades. El 82% del creixement de la riquesa mundial durant l'últim any va anar a parar a mans de l'1% més ric, mentre que la del 50% més pobre de la població mundial no va augmentar gens ni mica.⁶

Per posar fi a l'actual crisi de desigualtat, cal que tots els treballadors i treballadores del món gaudeixin de salaris i treballs dignes. A tot el món, l'economia de l'1% més ric es construeix a costa de treballs mal pagats, sovint ocupats per dones, que reben salaris miserables sense que es respectin els seus drets fonamentals. Aquesta economia s'erigeix a costa de treballadores com Fatima a Bangla Desh, que treballa en la confecció de roba per a l'exportació, on pateix maltractaments si no aconsegueix assolir els objectius i sovint es posa malalta per no poder anar al servei.⁷ Es recolza també sobre les esques de treballadores a les fàbriques de carn de pollastre als Estats Units com Dolores, que pateix una discapacitat permanent que li impedeix agafar als seus fills de la mà.⁸ Es construeix sobre les esques de les immigrants que netegen hotels com el Myint a Tailàndia,⁹ exposades a abusos sexuals per part dels clients i que sovint ho han d'aguantar si no volen perdre la feina.

Aquest informe analitza l'augment de la riquesa extrema, i la seva relació amb les persones que, tot i treballant, viuen en la pobresa. Analitza les causes d'aquesta situació, i aporta recomanacions sobre com es pot resoldre.

'Quan em vaig quedar embarassada em van deixar treballar al magatzem. Estava plena de caixes de sabates, i la meva feina consistia a posar-los un segell. Aquells sabates li haguessin vingut molt bé al meu fill, eren molt bonics. M'agradaria que el meu fill tingués unes sabates com aquelles, però no pot ser. Crec que li agradarien i ho sento per ell. Les sabates són precioses. Vostè sap que un parell de sabates de les què fem aquí valen més que tot el meu sou d'un mes.'

- Lan, treballadora tèxtil, Vietnam

MENYS PARAULES I MÉS ACCIÓ: LES PERSONES VOLEN UN MÓN MÉS EQUITATIU

Actualment, és difícil trobar un líder polític o un líder empresarial que no expressi públicament la seva preocupació per la desigualtat. No obstant això, el que compta són les accions, no les paraules, i en això gairebé tots els líders suspenen. De fet, molts d'ells promouen activament polítiques que contribueixen a l'augment de la desigualtat. El president dels Estats Units, Donald Trump, va ser triat amb la promesa que ajudaria a les persones treballadores, però, ha conformat un Govern de multimilionaris i està promovent una gran rebaixa fiscal per a l'1% més ric.¹⁰ El president Buhari de Nigèria va manifestar públicament que la desigualtat està provocant un augment de la tensió i la frustració,¹¹ però a Nigèria desapareixen milers de milions provinents dels guanys del petroli, la desigualtat continua augmentant i 10 milions de nens i nenes segueixen sense escolaritzar.¹² Oxfam i Development Finance International han elaborat un índex que analitza les polítiques adoptades per 152 governs en àmbits que podrien contribuir a fer front a la desigualtat, posant de manifest que la majoria dels governs no fa prou per tancar la bretxa.¹³

Quadre 1: Volem un món més equitatiu¹⁴

Per a l'elaboració d'aquest informe, Oxfam ha realitzat una enquesta a més de 70 000 persones en 10 països, representant a una quarta part de la població mundial:

- Més de tres quarts parts de les persones enquestades està d'acord o molt d'acord en que la bretxa entre rics i pobres al seu país és massa gran. Aquesta opinió varia des d'un 58% en els Països Baixos a un 92% a Nigèria.
- Prop de dos terços de les persones enquestades en aquests 10 països pensa que s'han d'adoptar mesures de manera urgent o molt urgent per reduir la bretxa entre rics i pobres.
- El 60% de les persones enquestades estan d'acord o molt d'acord en que és responsabilitat del Govern reduir la bretxa entre rics i pobres. A Sud-àfrica, el 69% es mostra d'acord o molt d'acord.
- El 75% de les persones enquestades preferiria que el seu país tingués un nivell de desigualtat d'ingressos menor que l'actual. De fet, més de la meitat de les persones enquestades voldrien que els nivells de desigualtat al seu país fossin inferiors als de qualsevol país del món actualment.

RETALLAR LA DESIGUALTAT, NO LA DEMOCRÀCIA

En tots i cada un dels països on treballa Oxfam, l'espai per a l'actuació de la societat civil s'està reduint i es restringeix la llibertat d'expressió. CIVICUS, una aliança que treballa per l'enfortiment de la societat civil, assenyala que en més de 100 països hi ha serioses amenaces a la llibertat civil.¹⁵

'Per la meva generació no hi ha marxa enrere als temps d'abans de la revolució. Hem obert els ulls. I mentre patim opressió, ens hem reorganitzat entre nosaltres per lluitar contra la desigualtat i la injustícia.'

– Ghouson Tawfik, Plataforma per la Justícia Social, Egipte

Com va dir Louis Brandeis, jutge de la Cort Suprema dels Estats Units, "en aquest país, podem tenir democràcia o podem tenir una enorme riquesa concentrada en les mans d'uns pocs, però no podem tenir les dues coses alhora."¹⁶ Els nostres líders són conscients, però en lloc d'adoptar mesures per reduir la concentració de la riquesa i la desigualtat, estan més interessats en restringir la democràcia i la llibertat d'expressió per demanar una societat més justa.

'En aquest país, podem tenir democràcia o podem tenir una enorme riquesa concentrada en les mans d'uns pocs, però no podem tenir les dues coses alhora.'

**– Jutge de la Cort Suprema dels EUA.
Louis Brandeis**

LA VISTA DES DEL CIM

Quadre 2: La bonança dels mil-milionaris¹⁷

Davant la falta d'acció, la crisi de desigualtat segueix agreujant-se a mesura que els beneficis del creixement econòmic segueixen concentrant-se en menys mans.

- L'any passat es va produir el major augment en el nombre de mil-milionaris de la història, un cada dos dies. Actualment hi ha 2.043 persones amb fortunes per damunt dels mil milions de dòlars, de les quals nou de cada deu són homes.¹⁸
- En 12 mesos, la riquesa d'aquesta elit ha augmentat en 762.000 milions de dòlars. Aquesta quantitat equival al necessari per acabar amb la pobresa extrema al món fins a set vegades.¹⁹
- Entre 2006 i 2015, els salaris van augmentar una mitjana d'un 2% anual,²⁰ mentre que la riquesa dels mil-milionaris es va incrementar en un 13%,²¹ sis vegades més.
- El 82% del creixement de la riquesa mundial de l'últim any ha anat a parar a mans de l'1% més ric, mentre que, a la meitat més pobra de la població mundial, no li ha arribat res d'aquest creixement.²²
- Mentre la fortuna dels mil-milionaris va augmentar en 762.000 milions de dòlars durant l'últim any, les dones aporten a l'economia mundial 10 bilions de dòlars en treballs de cures no remunerats.²³
- Les últimes dades de Credit Suisse indiquen que 42 persones posseeixen actualment la mateixa riquesa que els 3 700 milions de persones més pobres del món; i el nombre de persones que l'any passat posseïen tanta riquesa com la meitat més pobra de la població mundial s'ha revisat a la llum de les noves dades, passant de 8 a 61.²⁴
- L'1% més ric segueix acumulant més riquesa que la resta de la humanitat.²⁵

En tots els països del món es repeteix la mateixa dinàmica. Els càlculs d'Oxfam i altres indiquen que el 2017:

- A Nigèria, els interessos que genera en un any la riquesa de l'home més ric del país serien suficients per treure de la pobresa extrema a dos milions de persones. Tot i que Nigèria porta gairebé una dècada amb un creixement econòmic constant, la pobresa al país ha augmentat durant aquest mateix període.²⁶
- A Indonèsia,²⁷ els quatre homes més rics tenen tanta riquesa com els 100 milions de persones més pobres.
- Les tres persones més riques dels Estats Units tenen tanta riquesa com la meitat més pobra de la població del país (uns 160 milions de persones).²⁸
- Al Brasil, una persona que guanyi el salari mínim hauria de treballar 19 anys per guanyar el mateix que una persona del 0,1% més ric en un mes.²⁹

Riquesa extrema immerescuda

La justificació econòmica habitual sobre la desigualtat és que aporta els incentius necessaris per a la innovació i la inversió. Impera el discurs que els súper rics són l'exemple palpable dels resultats del talent, el treball i la innovació, i que això beneficia el conjunt de la població.³⁰

'La desigualtat creix cada dia. Les persones treballadores estan frustrades, els seus salaris no arriben per cobrir les seves necessitats bàsiques. Tot a causa de la creixent bretxa entre rics i pobres que limita les oportunitats per prosperar'.

– Tariq Mubeen Chaudray, Centre per al Finançament del Desenvolupament, Indus Consortium, Pakistan

No obstant això, cada vegada hi ha més estudis³¹ que demostrin que els actuals nivells de desigualtat extrema superen amb molt el que podria justificar pel talent, l'esforç i el risc d'innovar. La major part de la desigualtat extrema és deguda a herències, monopolis, o relacions de nepotisme o de connivència amb els governs.

Prop d'una tercera part de la riquesa dels mil-milionaris ha estat heretada. En els propers 20 anys, 500 dels homes més rics del món traspasaran més de 2,4 bilions de dòlars als seus descendents, una quantitat superior al PIB de l'Índia, un país amb 1 300 milions d'habitants.³²

Els monopolis generen beneficis excessius per als seus propietaris i accionistes a costa de la resta de l'economia. La capacitat que tenen els monopolis per generar riquesa extrema queda demostrada en el cas de Carlos Slim, el sisè home més ric del món. La seva fortuna prové del monopoli gairebé absolut que ha estat capaç d'exercir sobre els serveis de comunicacions (línies de telèfon fixes, mòbils i de banda ampla) a Mèxic. L'OCDE ha assenyalat que aquest monopoli té efectes molt negatius sobre els consumidors i l'economia en el seu conjunt.³³

El poder del monopoli s'agreuja pel clientelisme, per la capacitat dels interessos privats de manipular les polítiques públiques per reforçar els monopolis existents i crear-ne de nous. Acords de privatització, lliurament de recursos naturals per valors irrisoris, corrupció en les compres públiques, exempcions i bonificacions fiscals, així com buits legals en la regulació fiscal són diferents maneres en què els interessos privats de les persones amb influències s'enriqueixen a costa del que públic.

En total, Oxfam ha calculat que dues terceres parts de la riquesa dels mil-milionaris és producte d'herències, monopolis o relacions de nepotisme i connivència.³⁴ L'enquesta realitzada per Oxfam en deu països mostra que més de la meitat de les persones enquestades opinen que, per molt que treballin, és molt difícil o impossible per al ciutadà del carrer augmentar els seus ingressos.

Els beneficis econòmics estan cada vegada més concentrats entre els que més tenen. Mentre milions de treballadors i treballadores en el món segueixen percebent salaris de pobresa, les retribucions dels accionistes i dels directius s'han disparat.³⁵ A Sud-àfrica, la meitat de tots els ingressos salarials va a parar al 10% més ric, mentre que el 50% més pobre dels treballadors i treballadores amb prou feines rep el 12% de tota la massa salarial.³⁶ Amb poc més d'un dia de treball, un director general a Estats Units guanya el mateix que un treballador durant tot un any.³⁷ Sistemàticament, la major part dels empleats millor remunerats són homes.³⁸ De mitjana, un director general de qualsevol de les cinc majors empreses del sector tèxtil en té prou amb treballar 4 dies per guanyar el mateix que una dona que treballa en el mateix sector a Bangla Desh durant tota la seva vida.³⁹

Sovint, els beneficis acaben en mans d'accionistes molt rics, augmentant així la pressió sobre els treballadors i treballadores. Millorar els salaris dels 2,5 milions de persones treballadores en la indústria tèxtil a Vietnam costaria 2 200 milions de dòlars, quantitat equivalent a una tercera part del que es va pagar l'any passat als accionistes de les cinc majors empreses del sector tèxtil.⁴⁰

Les fortunes dels súper rics augmenten encara més gràcies a l'evasió i elusió fiscal (dels propis súper rics i de les empreses de les que en són propietaris o accionistes). Tal com s'ha destapat amb els escàndols dels Papers de Panamà i els Papers del Paradís, gràcies a una xarxa mundial de paradisos fiscals els súper rics amaguen a hisenda almenys 7,6 bilions de dòlars.⁴¹ Una nova investigació elaborada per l'economista Gabriel Zucman per a aquest informe indica que això significa que l'1% més ric del món evadeix o eludeix impostos per valor de 200 000 milions de dòlars.⁴² Els països en desenvolupament deixen de recaptar almenys 170 000 milions en ingressos fiscals dels beneficis de les empreses i dels súper rics.⁴³

Fins i tot mil-milionaris que han construït la seva fortuna operant dins de mercats competitiu, ho han fet a força de reduir els salaris i les condicions laborals de la mà d'obra, obligant als països a entrar en una cursa suïcida a la baixa pel que fa a salaris, drets laborals i beneficis fiscals.

Mentre tot això passa, els nens i nenes més pobres del món, especialment, les nenes, estan condemnades a viure tota la seva vida en la pobresa, ja que les oportunitats només arriben als nens i nenes de les famílies riques.⁴⁴

'Allà neixen els somnis i allà moren els somnis.'

– Mildred Ngesa de FEMNET: Xarxa Africana de Dones per al Desenvolupament i la Comunicació, parlant sobre el barri barraquista de Dandora a Nairobi, prop d'on ella mateixa va créixer.

LA VISTA DES DE BAIX

Desigualtat i pobresa

Entre 1990 i 2010, el nombre de persones que viuen en situació d'extrema pobresa (és a dir, amb menys de 1,9 dòlars al dia) es va reduir a la meitat, i aquest descens ha continuat també després.⁴⁵ Aquest és un gran assoliment del que tots ens hem de sentir orgullosos. Tanmateix, si la desigualtat dins dels països no hagués augmentat, 200 milions de persones més haurien sortit de la pobresa.⁴⁶ Aquesta xifra podria haver augmentat a 700 milions si les persones pobres s'haguessin beneficiat del creixement econòmic més que els seus conciutadans rics.⁴⁷ Mirant cap al futur, el Banc Mundial ha expressat de manera contundent que si no es tanca la bretxa entre rics i pobres, no s'aconseguirà complir l'objectiu d'erradicar la pobresa extrema per un ampli marge. Fins i tot, si aconseguíssim reduir la pobresa extrema al 3% de la població el 2030, encara hi hauria prop de 200 milions de persones vivint amb menys de 1,9 dòlars al dia.⁴⁸

A més, no convé oblidar que les persones que han sortit de la pobresa extrema segueixen vivint en la pobresa, endeutades i lluitant per treure a les seves famílies endavant. Moltes d'aquestes persones viuen a la vora de la pobresa

extrema. Més de la meitat de la població mundial sobreviu dins la franja entre els 2 i els 10 dòlars al dia.⁴⁹

Aquest és el resultat de que les persones més pobres tan sols hagin rebut una ínfima proporció del creixement econòmic mundial en els últims 25 anys. El recent Informe sobre la Desigualtat Global publicat pel World Inequality Lab mostra que l'1% més ric ha rebut el 27% de tot el creixement dels ingressos generat entre 1980 i 2016. Mentrestant, el 50% més pobre de la població mundial tot just n'ha rebut la meitat: un 12% de tot l'augment dels ingressos.⁵⁰ Per al 10% més pobre, els seus ingressos anuals han augmentat de mitjana menys de 3 dòlars en l'últim quart de segle. Aquesta és una manera profundament ineficient d'eliminar la pobresa, amb tan sols 13 cèntims de cada dòlar de creixement mundial anant a parar al 50% més pobre de la població; i 42 cèntims al 10% més ric.⁵¹ A més, si tenim en consideració els límits mediambientals del nostre planeta, això és totalment insostenible: amb aquests nivells de desigualtat, l'economia mundial hauria de ser 175 vegades més gran perquè totes les persones visquessin amb més de 5 dòlars al dia, la qual cosa seria mediambientalment catastròfic.⁵²

Desigualtat econòmica i de gènere

La desigualtat econòmica i la desigualtat de gènere estan estretament relacionades. Si bé quan es parla de bretxa de gènere hom sol referir-se a la bretxa salarial, la desigualtat en riquesa acostuma a ser encara més gran. A tot el món, la tinença de la terra, les accions i altres actius estan majoritàriament en mans dels homes;⁵³ els homes reben salaris més alts que les dones per fer una mateixa feina, i també són ells els que ocupen la majoria dels llocs millor remunerats i amb major reconeixement social. No és casualitat que les dones estiguin sobre-representades en els treballs mal remunerats i insegurs.⁵⁴ A tot el món, les regles socials, les actituds i les creences infravaloren les capacitats de les dones i el seu paper en la societat, i fins i tot justifiquen la violència i la discriminació contra elles, a la vegada que estableixen quines feines poden fer i a quines no poden aspirar.

La desigualtat de gènere no és ni nova, ni fruit de la casualitat: les nostres economies han estat construïdes per homes rics i poderosos en el seu propi benefici. El model econòmic neoliberal no ha fet més que empitjorar aquestes dinàmiques: retallant els serveis públics, baixant els impostos als més rics i establint una carrera a la baixa en salaris i condicions laborals que han perjudicat més a les dones que als homes.

La nostra prosperitat econòmica també depèn de l'enorme contribució no reconeguda que realitzen les dones a través del treball de cures no remunerat. Al Perú, per exemple, s'estima que aquesta contribució podria ser de fins al 20% del PIB.⁵⁵ Les dones pobres estan abocades a assumir més treballs de cures no remunerats que les dones riques.⁵⁶

Per abordar la desigualtat econòmica extrema, cal acabar amb la desigualtat de gènere. De la mateixa manera, per aconseguir la igualtat entre homes i dones, cal reduir dràsticament la desigualtat econòmica. Per aconseguir-ho, no serà suficient amb augmentar més l'accés de les dones a les estructures econòmiques existents. Cal redefinir una visió sobre una nova economia més

humana, que funcioni en benefici de totes les persones i no només d'una minoria privilegiada.

Amb treball, però pobres

La retribució per la feina és la principal font d'ingressos de la majoria de les llars,⁵⁷ per la qual cosa millorar l'accés a llocs de treball decents millora la igualtat.

Per a moltes de les persones més pobres, aquests ingressos provenen de la producció i venda d'aliments a petita escala. Per altres, provenen dels salaris. Aquest informe se centra en els treballadors i treballadores assalariats en el món. Oxfam publicarà una anàlisi complementària sobre petits agricultors més endavant el 2018.

Quadre 3: Les treballadores lluiten per sobreviure⁵⁸

A Myanmar, Oxfam col·labora amb dones joves que treballen en el sector tèxtil, fabricant roba per a grans marques mundials de moda. Guanyen 4 dòlars al dia, la qual cosa és més del doble del llindar de pobresa extrema. Per a això, han de treballar 11 hores al dia durant sis o set dies a la setmana. Tot i treballar tantes hores, tenen grans dificultats per cobrir les seves necessitats alimentàries i de medicaments, i sovint s'han de endeutar.

Cada vegada més, tenir una feina no significa escapar de la pobresa. L'Organització Mundial del Treball (OIT) ha estimat que prop d'una de cada tres persones amb treball en països emergents o en desenvolupament viu en la pobresa, proporció que va en augment.⁵⁹

L'element més cridaner del mercat de treball mundial probablement sigui l'esclavitud moderna. L'OIT ha calculat que 40 milions de persones treballaven com a esclaus el 2016, d'elles, 25 milions en treballs forçosos. Segons l'OIT: "Treballadors forçats produeixen alguns dels aliments que consumim i de les robes que fem servir, i netegen alguns dels edificis en què molts de nosaltres vivim o treballem."⁶⁰

'Treballadors forçats produeixen alguns dels aliments que consumim i de les robes que fem servir, i netegen alguns dels edificis en què molts de nosaltres vivim o treballem.'

- OIT

Prop del 43% de la població jove activa no té feina o, si treballa, segueix vivint en la pobresa.⁶¹ Més de 500 milions de joves sobreviuen amb menys de 2 dòlars al dia.⁶² Es calcula que, en els països en desenvolupament, 260 milions de joves no tenen feina, educació, ni formació.⁶³ Aquest és el cas d'una de cada tres dones joves.⁶⁴ Tot i que els efectes de la crisi financera hagin variat molt, un impacte recurrent és que la població jove ha estat la més afectada.⁶⁵

De tota la població en el món que treballa en condicions d'esclavitud, quatre milions són menors. Segons les últimes investigacions, hi ha més de 150 milions de nens i nenes amb edats compreses entre els 5 i els 17 anys que exerceixen algun tipus de treball infantil,⁶⁶ gairebé un de cada deu.

Això passa tot i el creixement econòmic que s'ha experimentat en gairebé tots els països en les últimes dècades. Encara que el valor del que produeixen els treballadors i treballadores ha augmentat significativament, això no s'ha traduït en millores salarials o condicions laborals. L'OIT va analitzar 133 països rics i pobres, durant el període comprès entre 1995 i 2014, i va trobar que, en 91

països, l'augment de la productivitat i el creixement econòmic no es van veure acompanyats d'un augment dels salaris.⁶⁷

Malauradament, molts països segueixen sense tenir un salari mínim reconegut, ni lleis de negociació col·lectiva; i en la major part dels països on hi ha salaris mínims, estan molt per sota del que és necessari per sobreviure (o del que s'anomena un salari digne).⁶⁸ Oxfam ha demostrat que aquesta és la situació a països com el Marroc, Kenya, Indonèsia i Vietnam.⁶⁹ A més, els salaris mínims sovint no es respecten, i menys encara en el cas de les dones.

Ocupacions inestables, perilloses i sense drets laborals

Als països en desenvolupament, les ocupacions temporals i precàries són la norma, tendència que està augmentant també en els països rics. Els treballs temporals reben salaris inferiors i tenen una menor cobertura de protecció social. Els treballs temporals proporcionen salaris més baixos, menys drets i pitjor accés a mesures de protecció social. És més probable que aquests treballs els ocupin dones i joves.

Per a moltes persones, el seu treball és perillós i perjudicial per a la salut. Segons l'OIT, més de 2,78 milions de treballadors moren cada any per accidents laborals o malalties relacionades amb la feina, un cada 11 segons.⁷⁰

"Els abusos sexuals són molt habituals en aquest tipus de treball. Almenys el 90% de les dones treballadores ha patit assetjament sexual tant per clients com pel propietari. La justícia està del costat de les empreses."

– Eulogia Família, lideressa sindical, representant de les treballadores del sector hotel·ler a la República Dominicana.⁷¹

Les dones treballadores de tot el món sovint pateixen lesions, riscos per a la salut i assetjament o violència sexual a la feina. Les treballadores del sector hotel·ler entrevistades per Oxfam a la República Dominicana, Canadà i Tailàndia van denunciar situacions d'assetjament sexual i abusos per part dels clients.⁷² També van indicar tenir problemes de salut degut a l'ús rutinari de productes químics de neteja. A Bangla Desh, moltes dones joves que treballen en les fàbriques tèxtils pateixen infeccions urinàries cròniques perquè no se'ls permet anar al servei. De manera similar, un estudi d'Oxfam sobre les treballadores en les fàbriques de processament de carn de pollastre als Estats Units denunciava que les treballadores han de fer servir bolquers, ja que no se'ls permet anar al servei.⁷³

Quadre 4: Sense poder agafar els seus fills de la mà⁷⁴

Als Estats Units, Oxfam col·labora amb els treballadors i treballadores de la indústria avícola recolzant una campanya per millorar les penoses condicions de treball que es veuen obligats a suportar. No tenen prou descansos per anar al bany, cosa que els obliga a portar bolquers a la feina. Dolores, una dona que treballava en aquestes fàbriques a Arkansas, reportava: "Era com si no valguéssim res ... Podíem entrar a les 5 del matí i fins a les 11 o les 12 no podíem anar al servei... A mi em feia vergonya dir-los que havia de canviar-me el bolquer".

El treball és també perillós; és el sector amb un dels índexs més alts d'accidents laborals. Els dolors causats per moviments repetitius poden ser tan forts que, fins i tot un any després d'haver abandonat el lloc de treball, moltes persones no poden encara estirar els dits, subjectar una cullera o agafar als seus fills de la mà.

Les organitzacions de treballadors (els sindicats) són el contrapès al poder de la riquesa i han estat fonamentals en la consecució de societats més igualitàries i democràtiques. Els sindicats aconseguixen que augmentin els salaris, els drets i les proteccions, no només per als seus membres sinó per a tots els treballadors i treballadores.⁷⁵ Lamentablement, l'FMI ha assenyalat que, des de l'any 2000, hi ha hagut un descens en les ràtios d'afiliació als sindicats.⁷⁶ L'FMI ho atribueix a l'augment de la desigualtat.⁷⁷ Això s'ha agreujat per l'augment en les subcontractacions i en les ocupacions temporals i a curt termini minant així els drets laborals.

Segons l'Índex Global dels Drets de la Confederació Sindical Internacional (CSI), el nombre de països on es donen casos de violència física contra les persones treballadores ha augmentat un 10% en tan sols un any.⁷⁸ Es van registrar atacs contra sindicalistes a 59 països.⁷⁹ Més de tres quartes parts dels països neguen a tots o a alguns treballadors el dret a la vaga. Els treballadors immigrants a Tailàndia, que conformen el 10% de la força laboral del país, no tenen dret a la vaga.⁸⁰

Els treballs més precaris predominen en el sector informal de l'economia, que en general no està regulat. Les dones i els joves són la majoria dels treballadors en el sector informal. Aquesta situació afavoreix a alguns dels actors més poderosos de l'economia mundial. Les grans empreses poden reduir enormement els seus costos a força de subcontractar la producció a empreses més petites que, al seu torn, contracten de forma irregular, paguen salaris més baixos i ofereixen feines menys segurs, permetent a les grans empreses evitar les seves obligacions en matèria laboral i de protecció social.

PER QUÈ PASSA AIXÒ?

Aquesta situació és el resultat d'una confluència de factors que augmenten el poder de negociació dels més poderosos i redueixen el dels sectors més desfavorits.

Per l'extrem més baix, els drets dels treballadors i treballadores s'han erosionat, i els sindicats s'han debilitat, limitant així la seva capacitat de negociació. Les empreses s'enforteixen més i més, i estan pressionades per produir més beneficis per als seus rics accionistes. Sovint, aquests beneficis es generen a costa dels treballadors i treballadores i són un incentiu per participar en l'evasió i elusió a gran escala. Les grans empreses s'aprofiten de la mobilitat de les seves inversions per provocar una carrera a la baixa entre països en matèria fiscal i laboral. El risc que suposa la creixent automatització del treball atorga encara més poder als propietaris de les empreses i augmenta la pressió sobre la mà d'obra.

Podem construir una economia humana per resoldre aquesta situació

Existeixen alternatives a l'estructura actual de l'economia. Podem crear una economia més humana⁸¹ que anteposi els interessos dels treballadors i els petits productors; i no els dels que reben remuneracions astronòmiques, ni de les grans fortunes. Aquest tipus d'economia podria acabar amb la desigualtat extrema i, al mateix temps, preservar el futur del nostre planeta. Hem de rebutjar els dogmes de l'economia neoliberal i la inacceptable influència que exerceixen les elits sobre els nostres governs. Hi ha dues maneres importants d'aconseguir això: dissenyar economies més equitatives des d'un principi, i fer ús de les polítiques fiscals (recaptació i despesa) per redistribuir i aconseguir una major justícia.

Hi ha dues maneres importants d'aconseguir una economia humana: dissenyar economies més igualitàries des d'un principi i fer ús de les polítiques fiscals (recaptació i despesa) per redistribuir i aconseguir una major justícia.

Regular, reestructurar i redissenar la nostra economia i el funcionament de les empreses.

La regulació pot servir perquè els treballadors tinguin un major poder de negociació; per posar fi als paradisos fiscals; per trencar els monopolis; i perquè els avenços en els sectors financer i tecnològic beneficiïn la majoria. Els Governos i les empreses han d'actuar perquè els salaris de pobresa, l'esclavitud i les condicions de treball precàries i perilloses deixin de semblar moralment acceptables.

Això requereix un nivell de col·laboració a escala mundial molt superior al que es dona en l'actualitat, cosa difícil d'aconseguir en l'ambient polític actual. Afortunadament, els governs encara gaudeixen d'un espai polític considerable a nivell domèstic.

El comerç i les inversions poden generar oportunitats, productes, serveis i prosperitat al llarg i ample del món. No obstant això, cada vegada més les decisions es prenen per maximitzar els beneficis dels accionistes rics. Aquesta dinàmica s'ha convertit en una cotilla que atrapa el món empresarial en una espiral que deriva en un augment de la desigualtat.

No obstant això, les empreses, els moviments socials i els emprenedors han generat una sèrie de conceptes que intenten trencar amb aquest cotilla. Exemples d'aquestes iniciatives són les cooperatives, els models d'empreses que són propietat del seu personal, que primen la missió i els valors, les empreses d'interès públic, els negocis socials i el comerç just.

Hi ha estudis que mostren que les empreses que són propietat del seu personal generen més llocs de treball i paguen millors salaris.⁸² Per exemple, Mondragón és una cooperativa espanyola amb un volum de negoci de 13 000 milions de dòlars i amb 74 000 treballadors i treballadores. Les decisions s'adopten democràticament, es promou la seguretat en l'ocupació i el sou més alt no supera en més de nou vegades al més baix.

Les nostres economies podrien construir-se amb aquestes estructures progressives si els líders polítics prioritzessin polítiques que financessin, donessin suport i fomentessin aquests models.

Per aconseguir aquest canvi, cal aconseguir una educació, salut i protecció social universals; i finançar aquestes polítiques assegurant que els rics i les grans empreses paguin els impostos que els corresponen per la seva activitat real.

Els governs també tenen un paper molt important en la reducció de la desigualtat en utilitzar la recaptació i la despesa per redistribuir la riquesa.

Les dades recopilades de més de 150 països, tant rics com pobres, entre els anys 1970-2009,⁸³ mostren que la inversió en sistemes de salut, educació i protecció social redueix la desigualtat.

L'accés universal a serveis públics de qualitat beneficia molt més a les dones, ja que redueix la necessitat de realitzar treballs de cures no remunerats, i corregeix les desigualtats en l'accés a l'educació i la salut. Aquests beneficis són encara majors si s'acompanyen de determinades mesures, com ara la provisió de serveis de guarderia gratuïts.

Molt més es podria fer si s'utilitzés la política fiscal per redistribuir els excessius beneficis de què gaudeixen actualment els més rics. Tant els súper rics com les grans empreses haurien de pagar més impostos, i no s'hauria de permetre que segueixin incomplint les seves obligacions fiscals. Cal posar fi als paradisos fiscals i a la xarxa mundial d'opacitat fiscal que permet a les grans empreses i fortunes eludir el pagament dels impostos que els corresponen. La competència mundial per oferir més avantatges fiscals a les grans empreses i fortunes ha d'acabar. Els governs han de seguir l'exemple de Xile i Sud-àfrica, que han augmentat la càrrega fiscal sobre les grans empreses i els més rics.⁸⁴

Un món més equitatiu

És urgent redissenyar les nostres economies perquè recompensin als treballadors i treballadores i a la petita producció que es troben a la base de la societat, i amb això posar fi a la seva explotació. Hem de posar límit a les retribucions astronòmiques que reben els súper rics. Això és el que volen la majoria de les persones i el que els nostres líders polítics s'han compromès a fer. Junts, podem posar fi a la crisi de desigualtat. Podem construir una economia més humana i un món més just per a les futures generacions.

RECOMANACIONS

Els governs i les institucions internacionals han de reconèixer l'impacte que té el model econòmic neoliberal actual sobre les persones que viuen en la pobresa en el món. Han de treballar per desenvolupar economies més humanes, que tinguin com a objectiu principal aconseguir una major igualtat. Les següents recomanacions aporten algunes idees sobre el que els governs, les institucions internacionals i les grans empreses haurien de fer.

ALS GOVERNS

Sobre desigualtat:

- **Establir objectius concrets, amb terminis específics i plans d'acció per reduir la desigualtat.** Els governs han d'aspirar a que els ingressos conjunts del 10% més ric de la població no superin els ingressos conjunts del 40% més pobre. Els governs han d'adoptar aquest objectiu⁸⁵ com a indicador revisat de l'objectiu 10 sobre desigualtat dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).⁸⁶
- **Posar fi a la riquesa extrema.** Per erradicar la pobresa extrema, hem d'acabar també amb la riquesa extrema. Aquesta època fastuosa està minant el nostre futur. Els governs han de fer ús de la regulació i les normes fiscals per a reduir de manera dràstica els nivells d'extrema riquesa, i posar límit a la influència que exerceixen els individus molt rics i les grans empreses sobre les decisions polítiques.
- **Col·laborar per aconseguir una revolució de dades sobre desigualtat.** Tots els països haurien d'aspirar a produir dades anuals sobre la riquesa i els ingressos de tots els seus habitants, especialment els corresponents al 10% i l'1% més ric. A més de finançar més enquestes de llars, s'han de publicar altres fonts de dades que llancin llum sobre la concentració d'ingressos i riquesa al capdamunt.⁸⁷
- **Adoptar polítiques** per fer front a totes les formes de discriminació de gènere, promoure normes socials i comportaments positius cap a les dones i cap a la feina que desenvolupen; i reequilibrar les dinàmiques de poder en tots els nivells: a la llar, a nivell local, nacional i internacional.
- **Reconèixer i protegir els drets de la ciutadania i de les organitzacions civils a la llibertat d'expressió i d'associació.** Derogar les lleis i accions que restringeixen els espais de la ciutadania. Donar suport específicament a les organitzacions que defensin els drets de les dones i d'altres grups marginats.

Sobre com dissenyar una economia més justa:

- **Oferir incentius per als models de negoci que donin prioritat a l'obtenció de beneficis més justos**, incloses les cooperatives i les empreses en què el personal participi en la gestió i en la cadena de producció.
- **Exigir a totes les grans empreses multinacionals que compleixin amb la deguda diligència a la qual estan obligades** al llarg de tota la cadena de producció per garantir que tots els treballadors i treballadores rebin un salari digne, tal com exigeixen els Principis Rectors sobre les empreses i els Drets Humans de les Nacions Unides.⁸⁸
- **Establir sostres als beneficis dels accionistes** i promoure una ràtio salarial per la qual els directius de les empreses no guanyin més de 20 vegades el salari mitjà dels seus empleats,⁸⁹ preferiblement menys.
- **Eliminar la bretxa salarial de gènere** i garantir que els drets de totes les dones treballadores es respectin en tots els àmbits de l'economia. Derogar lleis que discriminin en contra de la igualtat econòmica de les dones, i adoptar lleis i marcs normatius que protegeixin els drets de les dones.
- **Erradicar el treball esclau i els salaris de pobresa.** Engregar una transició des dels salaris mínims cap a salaris dignes per a tots els treballadors i treballadores, tenint en consideració el cost de la vida, i comptant amb la participació dels sindicats i altres actors socials.
- **Promoure l'organització dels treballadors i treballadores.** Adoptar normes jurídiques per a la protecció dels drets de sindicació i vaga dels treballadors i treballadores, i derogar totes les lleis que actuïn en contra d'aquests drets. Permetre i donar suport als acords de negociació col·lectiva amb cobertura àmplia.
- **Acabar amb totes les formes de treball precari i garantir que els nous llocs de treball respectin els drets dels treballadors i treballadores. Respectar els drets dels i les treballadores domèstiques i migrants i dels que exerceixen treballs informals.** Formalitzar de manera progressiva l'economia informal, per garantir la protecció de tots els treballadors i treballadores, involucrant als del sector informal en el procés de presa de decisions.

Sobre redistribució per aconseguir una societat més justa:

Despesa pública

- **Comprometre públicament a oferir serveis públics gratuïts i universals, així com un pis de protecció social.**⁹⁰ Augmentar el finançament i cobertura públiques per assolir aquest objectiu i garantir que els ocupadors realitzin les contribucions a la seguretat o l'assegurança social corresponents.
- **Evitar l'ús de finançament públic per incentivar la provisió de serveis de salut o educació pel sector privat, i augmentar la capacitat dels serveis públics.** Regular de manera estricta la seguretat i la qualitat dels serveis privats d'educació i salut, i evitar que els qui no poden pagar-los quedin exclosos.

Recaptació fiscal

- **Utilitzar els impostos per reduir la riquesa extrema.** Atorgar prioritat als impostos que afecten en major mesura als súper rics com els impostos sobre la riquesa, el patrimoni, successions i guanys del capital. Augmentar els tipus impositius i la recaptació dels ingressos més alts. Adoptar un impost mundial sobre els mil-milionaris per ajudar a finançar els Objectius de Desenvolupament Sostenible.
- **Fer una crida a favor d'una nova reforma fiscal internacional** per posar fi a la carrera a la baixa en matèria fiscal. Els tipus impositius s'han d'establir en nivells que siguin justos, progressius i que contribueixin a reduir la desigualtat.⁹¹ Qualsevol negociació en aquest àmbit s'ha de fer sota la responsabilitat d'un nou organisme mundial que garanteixi la participació de tots els països en igualtat de condicions.
- **Acabar amb l'ús de paradisos fiscals** i millorar la transparència, mitjançant l'adopció d'una llista negra objectiva dels paradisos fiscals més agressius i de sancions contundents i automàtiques contra les empreses i les persones més riques que en facin ús.

Les empreses han d'assumir el seu paper en la construcció d'una economia més humana:

- **No repartir dividendes si no es garanteixen salaris dignes.** Les grans empreses poden optar per donar prioritat al benestar del seu personal amb menor retribució a força d'evitar remunerar als seus accionistes mitjançant el repartiment de dividendes, vendes d'accions, o el pagament de bons als seus directius, fins que tots els membres del personal percebin salaris dignes (calculats segons un estàndard independent). S'han de prendre mesures per garantir que paguin als seus proveïdors uns preus que permetin al seu torn garantir salaris dignes a les i els treballadors i productors al llarg de les seves cadenes de subministrament.
- **Representació en els consells.** Les empreses han d'assegurar la representació dels treballadors i treballadores en els consells i en els comitès que decideixen sobre salaris, i han de buscar la manera d'incorporar en els seus processos de presa de decisions les veus d'altres actors, com el personal de les seves cadenes de subministrament o les comunitats locals.
- **Donar suport als canvis transformatius en les cadenes de subministrament.** Per proveir-se, les empreses han de donar prioritat a empreses que tinguin estructures més igualitàries com, per exemple, les que siguin propietat parcial o total dels treballadors o productors; les que tinguin models de gestió que prioritzin la missió social; o les que optin per compartir un major marge dels seus beneficis amb el seu personal. Iniciatives com el Club de Valor Just d'Oxfam⁹² estan ajudant a les empreses a replicar aquest model.
- **Compartir els beneficis amb els treballadors i treballadores més pobres.** Les empreses poden optar per compartir un percentatge dels seus beneficis (per exemple, un 50%) amb els treballadors i treballadores que menys guanyen en totes les seves cadenes de subministrament. Per exemple, Cafe Direct⁹³ comparteix el 50% dels seus beneficis amb els productors i productores de cafè.

- **Donar suport a la igualtat de gènere en el treball.** Adherir-se als Principis per a l'Empoderament de les Dones de les Nacions Unides⁹⁴ i a les convencions de l'OIT rellevants (C100, C111, C156, C183)⁹⁵ per demostrar una intenció de compromís amb la igualtat de gènere; desenvolupar una política de gènere sobre la contractació, formació, promoció, assetjament i denúncies de greuges; publicar la bretxa salarial de gènere a tots els nivells de les empreses, i comprometre a eliminar aquestes diferències.
- **Reduir les ràtios salarials.** Fer pública la ràtio salarial entre el director general i el salari mitjà, i comprometre a reduir aquesta ràtio fins a, almenys, un 20: 1.
- **Donar suport a la negociació col·lectiva.** Comprometre públicament a establir un diàleg constructiu amb sindicats independents de manera regular i, en col·laboració amb els propis sindicats, treballar per eliminar les barreres a les quals s'enfronten les dones per participar en els sindicats, especialment per accedir als llocs de lideratge, i promoure altres maneres de fer sentir la veu de les dones de manera segura i eficient.

NOTES

- 1 *Cinco Días* (2 de novembre del 2017). *Amancio Ortega ingressa 628 milions més per dividend d'Inditex*. Disponible a:
https://cincodias.elpais.com/cincodias/2017/11/01/companias/1509550519_653608.html
- 2 H&M ha estat de manera constant una de les empreses tèxtils més progressistes a l'hora d'abordar el problema dels salaris de pobresa en la seva cadena de subministrament. L'empresa compta amb un full de ruta líder en el sector per garantir un salari digne, publicada al novembre de 2013. Va ser una de les signants de la nova iniciativa ACT en 2015 amb la federació sindical global IndustriALL Global Union, amb l'objectiu d'abordar el poder de negociació col·lectiva del sector a països amb salaris baixos en la indústria tèxtil, iniciativa que va començar a Cambodja.
- 3 Càlcul realitzat utilitzant el S&P Capital IQ i el Financial Times Markets Data.
- 4 Durant una entrevista amb Oxfam Austràlia, Anju va explicar que guanya entre 6 000 i 7 000 takes de mitjana al mes, i que cada dia treballa de mitjana tres hores extra. En dòlars, els seus ingressos mitjans mensuals són de 78 dòlars (1 BDT = 0,012 USD) i de mitjana treballa 286,44 hores al mes (incloses les hores extres). Això vol dir que el seu salari mitjà anual és de 78 dòlars x 12 = 936 dòlars.
- 5 Forbes (2017), *The World's Billionaires*. 2017 Rànquing: <https://www.forbes.com/billionaires/list/>
Consultat el 7 de setembre 2017.
- 6 Per a més informació sobre les dades produïdes per Oxfam, pot consultar la Nota Metodològica: <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/reward-work-not-wealth-to-end-the-inequality-crisis-we-must-build-an-economy-fo-620396>
- 7 SN Emran i J. Kyriacou (2017), *What She Makes, power and Prosperity in the Fashion industry*, Consultat l'1 de novembre 2017, a: http://whatshemakes.oxfam.org.au/wp-content/uploads/2017/10/Living-Wage-Media-Report_WEB.pdf
- 8 Oxfam America (2015), *Lives on the line: The human cost of cheap chicken*, <https://www.oxfamamerica.org/livesontheline/#>
- 9 Oxfam Canada (2017), *Tourism 's Dirty Secret: The Exploitation of Hotel Housekeepers*, Consultat el 15 d'octubre 2017, a: https://www.oxfam.ca/sites/default/files/file_attachments/tourisms_dirty_secret_-_oxfam_canada_report_-_oct_17_2017.pdf
- 10 N. Burleigh (2017, 4 de maig), *Meet the Billionaires who run Trump 's Government*. Newsweek: <http://www.newsweek.com/2017/04/14/donald-trump-cabinet-billionaires-washington-579084.html>
- 11 Discurs de la seva Excel·lència Muhammadu Buhari, President de la República Federal de Nigèria. Buhari, el Sr. Nova York: Nacions Unides, 2017. Debat General de la 72a Sessió de l'Assemblea General de les Nacions Unides.
- 12 E. Mayah, C. Mariotti, CE Mere i C. Okwudili Odo (2017), *Inequality in Nigèria: Exploring the drivers*, <https://www.oxfam.org/en/research/inequality-nigeria-exploring-drivers>
- 13 M. Lawson i M. Martin (2017). *Índice de Compromís amb la Reducció de la Desigualtat*. Development Finance International i Oxfam, 2017 <https://www.oxfam.org/es/informes/indice-de-compromiso-con-la-reduccion-de-la-desigualdad-cri>
- 14 Per a més informació sobre l'enquesta i la metodologia, consultar la Nota Metodològica: <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/reward-work-not-wealth-to-end-the-inequality-crisis-we-must-build-an-economy-fo-620396>
- 15 Civicus (2017), *State of Civil Society Report*, <http://www.civicus.org/index.php/state-of-civil-society-report-2017>
- 16 Louis D. Brandeis Legacy Fund for Social Justice, <https://www.brandeis.edu/legacyfund/bio.html>
- 17 Per a més informació sobre els càlculs efectuats per Oxfam, consultar la Nota Metodològica: <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/reward-work-not-wealth-to-end-the-inequality-crisis-we-must-build-an-economy-fo-620396>
- 18 Forbes (2017), *The World 's Billionaires*. Per a més informació sobre els càlculs efectuats per Oxfam, consultar la Nota Metodològica: <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/reward-work-not-wealth-to-end-the-inequality-crisis-we-must-build-an-economy-fo-620396>
- 19 Ibid.
- 20 Font: càlculs de l'OIT basats en fonts oficials nacionals, recollides a la Base de Dades sobre Salaris en el Món de l'OIT. OIT (2016), *Informe Mundial sobre Salaris 2016/17: Desigualtats*

salarials en el lloc de treball, <http://www.ilo.org/global/research/global-reports/global-wage-report/2016/lang-es/index.htm>

21 Ibid.

22 Credit Suisse (2017), Global Wealth Databook 2017, Consultat el novembre 2017. <https://www.credit-suisse.com/corporate/en/research/research-institute/publications.html> El període cobert per l'informe de Credit Suisse és l'any comprès entre setembre 2016 i setembre 2017.

23 McKinsey Global Institute (2015), *The Power of Parity: How Advancing women 's equality can add \$ 12 trillion to global growth*, <https://www.mckinsey.com/global-themes/employment-and-growth/how-advancing-womens-equality-can-add-12-trillion-to-global-growth>.

24 Credit Suisse (2017), Global Wealth Databook 2017.

25 Ibid.

26 E. Mayah, C. Mariotti, CE Mere i C. Okwudili Odo (2017). *Inequality in Nigèria: exploring the drivers*

27 L. Gibson i D. Widiastuti (2017). *Towards a more equal Indonèsia*. <https://www.oxfam.org/en/research/towards-more-equal-indonesia>

28 R. Neate (2017), *Bill Gates, Jeff Bezos and Warren Buffett are wealthier than poorest half of US*, <https://www.theguardian.com/business/2017/nov/08/bill-gates-jeff-bezos-warren-buffett-wealthier-than-poorest-half-of-us>

29 Oxfam Brazil. *Brazil: extreme inequality in numbers*, Consultat el 10 de novembre, 2017. <https://www.oxfam.org/en/even-it-brazil/brazil-extreme-inequality-numbers>

30 B. Southwood (2017, 17 de gener), *Oxfam is wrong to imply free markets make the rich richer at the poor 's expense*. City AM, <http://www.cityam.com/257166/oxfam-wrong-imply-free-markets-make-rich-richer-poor>.

31 Veure per exemple l'Índex sobre Capitalisme clientelar de la revista *The Economist*: <https://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2016/05/daily-chart-2>, I també D. Jacobs (2017). *Extreme Wealth is Not Merited*. Oxfam, <https://www.oxfam.org/en/research/extreme-wealth-not-merited>

32 PWC. (2017). *Billionaires Insights 2017: New value creators gain momentum*. Retrieved 23 October 2017. <https://www.pwc.com/gx/en/financial-services/Billionaires%20insights/billionaires-insights-2017.pdf>

33 OCDE (2012), *OECD Review of Telecommunication Policy and Regulation in Mexico*. Publicacions de l'OCDE: <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/oecdreviewoftelecommunicationpolicyandregulationinmexico.htm>

34 D. Jacobs (2015), *Extreme Wealth is Not Merited*.

35 OCDE (2012), *OECD Employment Outlook 2012* http://www.oecd-ilibrary.org/employment/oecd-employment-outlook-2012_empl_outlook-2012-en, https://doi.org/10.1787/empl_outlook-2012-en

36 OIT (2017), *Informe Mundial sobre Salaris 2016/17*.

37 L. Mishel i J. Schieder (2017), *CEO Pay Remains High Relative to The Pay of Typical Workers and High-Wage Earners*. *Economic Policy Institute*, Consultat el 12 de setembre 2017 a: <http://www.epi.org/files/pdf/130354.pdf>

38 OIT (2017). *Informe Mundial sobre Salaris 2016/17*.

39 Per a més informació sobre aquest càlcul, pot consultar la Nota Metodològica: <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/reward-work-not-wealth-to-end-the-inequality-crisis-we-must-build-an-economy-fo-620396>

40 Augmentar el salari mitjà de 2,5 milions de treballadors de la indústria tèxtil a Vietnam perquè gaudissin d'un salari digne, costaria 2.200 milions de dòlars anuals. Aquesta quantitat és una tercera part del que es va pagar en dividendes als accionistes de les tres majors empreses del sector tèxtil a 2016 (6.900 milions de dòlars). Per a més informació, podeu consultar la Nota Metodològica aquí: <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/reward-work-not-wealth-to-end-the-inequality-crisis-we-must-build-an-economy-fo-620396>

41 G. Zucman (2015). *The Hidden Wealth of Nations*. Chicago University Press. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226245560.001.0001>

42 Veure Nota Metodològica per a més informació: <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/reward-work-not-wealth-to-end-the-inequality-crisis-we-must-build-an-economy-fo-620396>. Alstadsaeter, A., Niels, J. i Zucman, G. (2017). *Tax Evasion and Inequality*. <http://gabriel-zucman.eu/files/AJZ2017.pdf>.

43 G. Zucman (2015). *The Hidden Wealth of Nations*. UNCTAD. (2015). World Investment Report. http://unctad.org/en/PublicationChapters/wir2015ch0_KeyMessage_en.pdf

- 44 A. Krueger (2015). *The great utility of the Great Gatsby Curve*. Brookings Institute. <https://www.brookings.edu/blog/social-mobility-memos/2015/05/19/the-great-utility-of-the-great-gatsby-curve/>
- 45 D. Hardoon i J. Slater (2015). *Inequality and the end of extreme poverty*. Oxfam GB. <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/inequality-and-the-end-of-extreme-poverty-577506>
- 46 Ibid.
- 47 Ibid.
- 48 Cruz, J. Foster, B. Quillan i P. Shellekens. (2015). *Ending Extreme Poverty and Sharing Prosperity: Progress and Policies*. World Bank. <http://pubdocs.worldbank.org/en/109701443800596288/PRN03Oct2015TwinGoals.pdf>.
- 49 Pew Research Centre (2015). *A Global Middle Class Is More Promise than Reality*. <http://www.pewglobal.org/2015/07/08/a-global-middle-class-is-more-promise-than-reality/>.
- 50 F. Alvaredo, L. Chancel, T. Piketty, I. Saez i G. Zucman (2017), *The World Inequality Report 2018*. World Inequality Lab, <http://wir2018.wid.world/>
- 51 Ibid.
- 52 D. Woodward (2015), *Incrementum ad absurdum: Global Growth, Inequality and Poverty Eradication in a Carbon-Constrained World*. World Social and Economic Review. No. 4, 2015.
- 53 C. Doss, et al. (2013), *Gender inequalities in ownership and control of land in Africa: Myths versus reality*. Institut Internacional d'Investigació sobre Polítiques Alimentàries (IFPRI), <http://ebrary.ifpri.org/cdm/ref/collection/p15738coll2/id/127957>. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2373241>
- 54 Nations Unides (2009), *Rising inequality, Precarious jobs threaten progress in Eastern Europe and Central Àsia - UN*. Sala de Premsa de NNUU, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=55274-.Wfnu-lWzIU>.
- 55 Institut Nacional d'Estadística Informàtica (2016), *Compte satèl·lit del Treball Domèstic no remunerat*, <http://www.unfpa.org.pe/publicaciones/publicacionesperu/CUENTA%20SATELITE%20DEL%20TRABAJO%20NO%20REMUNERADO.pdf>
- 56 R. Antonopoulos i R. Hirway (eds) (2009), *Unpaid work and the economy: gender, time use and poverty* Palgrave Macmillan.
- 57 OIT (2015), *Informe Mundial sobre Salariis 2014/15: Salariis i desigualtat d'ingressos*. Figura 29 i figura 32, <http://www.ilo.org/global/research/global-reports/global-wage-report/2014/lang-es/index.htm>
- 58 D. Gardener i J. Burnley, (2015), *Made in Myanmar: Entrenched Poverty or Decent Jobs for Garment Workers?* Oxfam, <https://www.oxfam.org/en/research/made-myanmar>
- 59 OIT (2017), *Perspectives socials i de l'ocupació en el món - Tendències 2017*, <http://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/2017/lang-es/index.htm>
- 60 OIT (2017), *Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage*, http://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_575479/lang-en/index.htm
- 61 OIT (2015), *Tendències mundials de l'ocupació juvenil 2015. Promoure la inversió en feines decents per als joves*. http://www.ilo.org/global/research/global-reports/youth/2015/WCMS_412025/lang-es/index.htm
- 62 Ibid.
- 63 The Economist (2013, 27 d'abril), *Generation jobless*, <https://www.economist.com/news/international/21576657-around-world-almost-300m-15-24-year-olds-are-not-working-what-has-caused>
- 64 OIT (2017, 20 de novembre), *La feble recuperació del mercat laboral juvenil exigeix una resposta radical*. Tendències mundials de l'ocupació juvenil 2017, http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_598665/lang-es/index.htm
- 65 OIT (2015), *Tendències mundials de l'ocupació juvenil 2015*.
- 66 OIT, (2017), *Global Estimates of Child Labour: Results and trends, 2012-2016*. http://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_575499/lang-en/index.htm
- 67 OIT (2017), *Perspectives socials i de l'ocupació en el món - Tendències 2017*.
- 68 Un salari digne és aquell que permet als treballadors i les seves famílies cobrir les seves necessitats amb una alimentació completa i nutritiva, aigua potable, habitatge, roba, educació, salut, energia, cura infantil i transport, permetent també cert nivell d'estalvi i ingressos discrecionals. Existeixen diferents metodologies per calcular el salari digne. Aquestes s'expliquen en Oxfam Austràlia (2017), *A Sewing Kit for Living Wages*, que pot descarregar de la pàgina 'What She Makes', <http://whatshemakes.oxfam.org.au/resources/>

- 69 R. Wilshaw, et al. (2015), *In Work but Trapped in Poverty: A summary of five studies conducted by Oxfam, with updates on progress along the road to a living wage*, <https://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/in-work-but-trapped-in-poverty-a-summary-of-five-studies-conducted-by-oxfam-wit-578815>
- 70 OIT *Seguretat i salut en el treball*, <http://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/lang-es/index.htm>
- 71 D. Sarosi (2017), *Tourism 's Dirty Secret: The exploitation of hotel housekeepers*. Oxfam Canada. <https://www.oxfam.ca/our-work/publications/tourisms-dirty-secret-the-exploitation-of-hotel-housekeepers>
- 72 Ibid.
- 73 Oxfam America (2015), *Lives on the line*.
- 74 Ibid.
- 75 L. Mishel i M. Walters (2003), *How Unions help all Workers*. Economic Policy Institute, http://www.epi.org/publication/briefingpapers_bp143/
- 76 FMI (2017), *Perspectives de l'Economia Mundial, octubre 2017*, <https://www.imf.org/es/Publications/WEO/Issues/2017/09/19/world-economic-outlook-october-2017>
- 77 Ibid.
- 78 ITUC (2017), *Índex Global dels Drets 2017 de la CSI: Augment de la violència i repressió contra els treballadors*. Disponible a: <https://www.ituc-csi.org/indice-global-de-los-derechos-2017>
- 79 Ibid.
- 80 D. Sarosi (2017), *Tourism 's Dirty Secret*, Oxfam Canada.
- 81 Per a més informació sobre el concepte d'Economia Humana, veure D. Hardoon, (2017), *Una economia per al 99%: És hora de construir una economia més humana i justa al servei de les persones*, <https://www.oxfam.org/es/informes/una-economia-para-el-99>
- 82 C. Rosen i M. Quarrey (1987), *How Well is Employee Ownership Working?* Harvard Business Review, <https://hbr.org/1987/09/how-well-is-employee-ownership-working>
- 83 J. Martinez-Vazquez, B. Moreno-Dodson i V. Vulovic (2012), *The Impact of Tax and Expenditure Policies on Income Distribution: Evidence from a large panell of countries*. International Center for Public Policy, Working Paper 12/25, <https://scholarworks.gsu.edu/icepp/77/>, <https://doi.org/10.2139/ssrn.2188608>
- 84 M. Lawson i M. Martin (2017), *Índex de compromís amb la reducció de la desigualtat*, Development Finance International i Oxfam.
- 85 La ràtio de Palma és la relació entre els ingressos del 10% més ric de la població i els del 40% més pobre. Oxfam recomana que els governs aspirin a aconseguir una ràtio de Palma igual o inferior a 1.
- 86 L'objectiu número 10 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible és la reducció de la desigualtat entre països i l'intern dels països, <http://www.undp.org/content/undp/es/home/sustainable-development-goals.html>
- 87 Això hauria d'incloure dades sobre ingressos, patrimoni i impostos; dades sobre mercats de patrimoni i béns de luxe; dades de les empreses que gestionen la riquesa i fortunes; i estudis sobre salaris. Aquestes dades haurien de desagregar per gènere, edat, ocupació, regió i, si s'escau, grups ètnics.
- 88 Nacions Unides (2011), *Principis Rectors sobre les empreses i els Drets Humans*, Nacions Unides Drets Humans. Oficina de l'Alt Comissionat, http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_SP.pdf
- 89 Això hauria d'incloure tots els aspectes referents a la remuneració, inclosos els beneficis, compres d'accions, etc.
- 90 D'acord amb el conveni 102 de l'OIT (http://www.ilo.org/secsoc/areas-of-work/legal-advice/WCMS_222058/lang-es/index.htm) i 202 (http://www.ilo.org/secsoc/areas-of-work/legal-advice/WCMS_222053/lang-es/index.htm).
- 91 Això hauria de considerar com garantir que tots els països poden complir els seus compromisos respecte als ODS, reduir la seva dependència de la fiscalitat regressiva, i establir unes regles de despesa pública eficient, per ajudar a tancar la bretxa de desigualtat.
- 92 E. Sahan (2017), *Oxfam s Future of Business Initiative: Promoting equitable businesses and fourth sector development*, Oxfam, <https://www.oxfam.org/en/research/oxfams-future-business-initiative>
- 93 Cafe Direct: <https://www.cafedirect.co.uk/about/>
- 94 Women 's Empowerment Principles: <http://www.wepinciples.org/>
- 95 OIT. *Convenis i recomanacions*: <http://www.ilo.org/global/standards/introduction-to-international-labour-standards/conventions-and-recommendations/lang-en/index.htm>